

N:o 52.

Af herr **Åström**, i anledning af Kungl. Maj:ts förslag till lag om skogsaccis.

I proposition n:o 25 till innevarande Riksdag har Kungl. Maj:t ånyo förelagt Riksdagen till antagande det förslag till lag om skogsaccis, som förslidet är genom kamrarnes olika beslut kom att falla. Förslaget i fråga innebär, att, under bibehållande af nuvarande beskattningssystem oförändradt, en särskild skatt skulle läggas på afkastning af skog i syfte att tillföra skogskommunerna ökad inkomst. Af de anmärkningar, som vid fjolårets riksdag riktades mot detta lagförslag, är företrädesvis att märka den, att förslaget innebär en dubbel beskattning, i det att skogens afkastning redan måste anses vara beskattad genom fastighetsbevillningen. Herr statsrådet och chefen för finansdepartementet har i det propositionen åtföljande statsrådsprotokollet sökt visa, att sagda anmärkning är ogrundad. Han menar, att gällande bevillningsförordning genom praxis fått sådan tillämpning, att vid taxeringsvärdes åsättande å skogsfastigheter väl tages en måttfull hänsyn till skogstillgången, men icke inberäknas hela dess värde, och att därför en lindrig accis kan påläggas skogsafkastning, utan att i realiteten dubbelbeskattning på grund häraf kan anses äga rum. Jag kan visserligen alldeles icke erkänna, att dessa påståenden äga någon allmän giltighet; och jag kan till följd häraf ej heller anse, att den väg, hvarpå ifrågavarande beskattningsproblem i förslaget blifvit löst, är den bästa och riktigaste; tvärtom måste jag vidhålla, att den af skogsbeskattningskommitténs majoritet anvisade vägen skulle varit mera rationell och äfven praktiskt genomförbar. I frågans

nuvarande läge och då en rationell lösning af densamma för närvarande ej synes kunna genomföras, anser jag likväl, med hänsyn till vikten däraf, att skogskommunerna erhålla ökade skatteinkomster, att det skulle vara önskvärdt, om ett provisoriskt ordnande af saken kunde åvägbringas på den grundval, som i propositionen är anvisad, det vill säga genom en lindrig extra beskattning bredvid den nuvarande fastighetsbevollningen.

I ett hänseende är jag dock af den mening, att en ändring i förslaget är af nöden. Kungl. Maj:t har, såsom redan antydts, byggt förslaget på följande resonemang. Genom fastighetsbevollning blifver skogen icke till fullo beskattad, emedan vid taxeringen skogen ej beräknas till sitt fulla värde. Att ernå full beskattning genom att höja taxeringsvärdena till fulla värdet är ingen lämplig utväg, emedan det kan hända, att skogen först efter många år lämnar afkastning och att fastigheten under tiden ej förmår bära en bevollning, som skulle motsvara dess verkliga värde. Därför bör en skatt tagas ut vid de tillfällen, då skogen ger afkastning, och rättas efter dennas storlek. Riktigheten af detta resonemang lärer ej kunna bestridas. Men konsekvensen däraf lärer vara, att den extraordinära skatten uttages af skogsfastighetens ägare, då denne realiserar afkastningen af sin skog. Denna konsekvens har skogsbeskattningskommitténs majoritet också velat draga och därför föreslagit, att skogsaccis skall erläggas af den, »som från sin fasta egendom säljer eller annorledes afhänder sig skog å rot eller upplåter skog till afverkning eller ock själf å sin fasta egendom afverkar skog».

Det principiellt riktiga i denna slutsats har ej heller af herr statsrådet och chefen för finansdepartementet förnekats. Granskar man de skäl, som han anfört emot kommittémajoritetens förslag, finner man, att dessa skäl egentligen hänföra sig till den påstådda större svårigheten att effektivt tillämpa kommittémajoritetens beskattningsmetod. Han anför i sådant afseende *dels* att det skulle möta svårighet att kontrollera, att allt afverkad virke blefve accisbeskattadt, *dels* att köpeskillingen för upplåten afverkningsrätt eller försåldt oförädladt virke ej synes innefatta en tillförlitlig objektiv grund för accisens beräkning, *dels* att om upplåtelsen skett genom gåfva eller byte, det skulle möta stor svårighet att fastställa det värde, efter hvilket accisen skulle beräknas, *dels* slutligen, att skogens tillväxt under den tid, som förflöte mellan upplåtelsen och afverkningen, skulle blifva obeskattad i accisens form.

För att undgå dessa tillämpningssvårigheter har Kungl. Maj:t lämnat å sido den logiska konsekvensen af resonemanget om accisens teoretiska

berättigande, och föreslagit, att accisen skall erläggas af afverkaren, hvarmed förstas den, som då virket fälles, äger förfoga öfver detsamma.

Hvad som härutinnan synes ägnadt att väcka förvåning, är den stora betydelse, som i propositionen tillagts svårigheterna att tillämpa kommittémajoritetens förslag, och det ringa afseende, som fästs vid svagheten i det förslag, som satts i stället. Naturligtvis kan det möta svårigheter att tillämpa kommittémajoritetens förslag; det kan hända, att accispliktigt virke till följd af sammanblandning med annan afverkning går fritt från accis; att den, som säljer en afverkningsrätt eller träd på rot, deklarerar en lägre köpeskilling än den verkliga, etc. Men hvad betyder detta emot den utomordentliga lätthet, som genom Kungl. Maj:ts förslag erbjudes afverkaren att helt och hållet undandraga sig skatteplikten.

Efter kommittémajoritetens förslag vet man åtminstone, hvilken person man skall hålla sig till, men ej så enligt Kungl. Maj:ts förslag. Jag för min del förmår åtminstone ej inse, hur det skall vara möjligt för en kommunalnämnds ordförande att, om deklaration för ett virkesparti underlåtes, veta, hvem han har att hålla sig till för deklarations afgifvande eller hvem han skall påföra accisen för virket. Hur skall man kunna veta, genom hvilka händer äganderätten gått under tiden mellan den första försäljningen och till den stund, då virket fälles? Man må ej föreställa sig, att afverkaren alltid är identisk med den, som slutligen förädlar virket eller exporterar det i oförädladt skick; tvärtom gäller om virke från såväl kronans som böndernas skogar, att äganderätten ofta gått genom flera händer både före och efter virkets fällande, innan virket kommit i händerna på den egentlige förbrukaren. Och det synes mig, att den af Kungl. Maj:t föreslagna ordningen skall formligen inbjuda mindre samvetsgranna spekulanter från när och fjärran att söka komma ifrån accisen. Och oafsedt svårigheten att konstatera, hvem som är accispliktig, torde det blifva en lätt sak att ordna det så, att äganderätten vid tidpunkten för virkets fällande befinner sig hos någon insolvent person, af hvilken ingen skatt kan uttagas.

För min del kan jag ej finna annat, än att man, genom att lägga accisplikten på afverkaren i stället för på ägaren, i hög grad ökar svårigheterna att tillämpa ifrågavarande beskattning, och jag kan vid detta förhållande icke vara med om ett dylikt afslag från hvad som måste anses vara det principiellt riktiga, nämligen accispliktens läggande på ägaren, i synnerhet som äfven andra skäl kraftigt tala emot att lägga den på afverkaren. Jag vill i detta hänseende först och främst framhålla, att om,

som statsrådet och chefen för finansdepartementet synes hafva ansett ett definitivt ordnande af förevarande beskattningsfråga lämpligast synes bära äga rum i den af skogsbeskattningskommittén angifna riktning, det synes vara skäl att gifva den provisoriska lagstiftningen en sådan affattning, att öfvergången till hvad som skall träda i stället blir så mycket som möjligt underlättad. Och vidare vill jag uttala den bestämda öfvertygelse, hvilken för öfrigt delas af sågverksindustriens män i allmänhet, att den af Kungl. Maj:t presumerade »återvältningen» från afverkaren på ägaren i verkligheten ej kommer att inträffa, utan att effekten blifver, att ägaren går fri från skatt för sin skogsvinst. Syftet att komplettera fastighetsbevillningen blifver sålunda ej uppnådt, men i stället kommer förädlingsrörelsen att vidkännas en extra beskattning.

På grund af hvad jag anført tillåter jag mig hemställa om sådan ändring i Kungl. Maj:ts förslag till lag om skogsaccis, att accisplikten varder lagd på ägaren i stället för afverkaren och att nedannämnda §§ i förslaget måtte erhålla följande lydelse:

Förslag

till

Lag om skogsaccis.

1 kap.

Allmänna grunder för skogsaccis och om användning af skogsaccis-medel.

1 §.

1 mom. En hvar, som från sin fasta egendom säljer eller annorledes afhänder sig skog å rot eller upplåter skog till afverkning eller ock själf å sin fasta egendom afverkar skog, skall med de inskränkningar och undantag, som här nedan omförmälas, för det sålda eller afverkade virket erlagga skogsaccis.

Hvad sålunda stadgats gäller i tillämpliga delar jämväl beträffande innehafvare af fast egendom, hvilken enligt 2 § a) och c) bevillningsförordningen är skyldig att för egendom erlagga fastighetsbevillning, äfvensom

boställshafvare, som äger fritt förfoga öfver afkastningen från boställets skog, samt innehafvare af afverkningsrätt, upplåten före den dag, då denna lag träder i kraft.

2 mom. I fråga om nedannämnda skogar skall skogsaccis påföras för sådana kronoparker och andra statens skogar, från hvilka afkastningen tillföres statsverkets skogsmedel, äfvensom för boställsskogar, öfver hvilka afkastning boställshafvaren icke fritt förfogar: *domänstyrelsen*;

för häradsallmänningar och andra allmänningskogar, därunder inbegripna de så kallade besparingsskogarna i Kopparbergs och Gäfleborgs län: vederbörande *allmänningsstyrelse*; samt

för skogar å stiftelsers eller allmänna inrättnings hemman, som icke innehafvas med ständig åborätt eller mot lifstidsstädja, så ock eljest under särskild förvaltning ställda skogar: vederbörande *myndighet* eller *styrelse*, under hvars inseende eller förvaltning skogen är ställd.

2 §.

Skogsaccis skall erläggas till den kommun, där skogen är belägen, och utgår, räknadt för ett hundra kronor af virkets taxerade värde, med hälften af det belopp, hvilket under det år taxeringen sker, på grund af kommunal- och kyrkostämmors beslut sammanlagdt utgöres inom kommunen för tio fyrkar eller hel bevillningskrona, dock icke med mera än två för hundra af det taxerade värdet.

3 §.

1 mom. Till kommunen inflytande skogsaccismedel skola, i den mån desamma icke, enligt hvad i 2 mom. här nedan sägs, under nästföljande år komma till användning, afsättas till en särskild fond, kallad *skogsaccisfonden*, hvilken förvaltas af kommunalnämnden.

Räntor, som upplöpa å fondens medel, tillgodoföras fonden.

2 mom. Kommunalnämnden åligger att hvarje år i sammanhang med uppgörandet af inkomstförslaget för kommunen beräkna skogsaccisfondens behållning vid nästföljande års början, där sådan fond finnes, och den på grund af löpande årets taxering utgående skogsaccisen.

Af sålunda tillgängliga medel må enligt kommunalstämmans beslut såsom tillskott till täckande af sådana utgifter för nästföljande år för kommunala och kyrkliga ändamål, till hvilka enligt gällande kommunal-

författningar medel eljest skulle beredas genom utdebitering på samtliga skattskyldiga, användas högst så stort belopp, att utdebiteringen för fyrk eller bevillningskrona under nästföljande år kommer att med en fjärdedel understiga utdebiteringen för fyrk eller bevillningskrona under löpande året.

Detta tillskott användes till bestridande af utgifter, som kommunalstämman beslutat för det nästföljande året, i den mån tillskottet därtill förslår. Skulle tillskottet vara större, än som erfordras för täckande af nämnda utgifter, skall öfverskottet afräknas på hvad kyrkostämman beslutat till uttaxering under det nästföljande året.

2 kap.

Om taxering till skogsaccis.

4 §.

1 mom. Taxering till skogsaccis verkställes af kommunalnämnden samt har till ändamål att fastställa värdet å rot (skogsvärdet) för virke, för hvilket enligt denna lag skogsaccis skall erläggas.

Taxeringen kan dock efter beslut af kommunalnämnden verkställas af ordföranden jämte utsedda delegerade af nämnden; och gäller hvad i denna lag stadgas om kommunalnämnden i sådant fall om dylik delegation.

2 mom. Taxeringen har till föremål:

a) skog, som under nästföregående år från den fasta egendomen sålts eller annorledes afhändts å rot eller ock upplåtits till afverkning;

b) virke, som under nästföregående år afverkats å egendomen, där ej virket blifvit användt för sådant ändamål, hvarom i 5 § omförmäles eller ock blifvit upplagdt till användning för sådant ändamål;

c) virke, som varit upplagdt till användning för i 5 § omförmäldt ändamål och af sådan anledning icke förut taxerats, men under näst föregående år vunnit användning för annat ändamål.

Virket skall, såframt det ej därförinnan säljes, anses afverkad först, då det blifvit så tillredt och upplagdt, att dess mängd kan bestämmas. Hvad särskildt beträffar kolvirke, skall det ej anses afverkad, förrän det blifvit rest eller lagdt till kolning eller förts från skogen för att annorstädes kolas.

Till skog hänföres i denna lag jämväl vindfälld skog, stubbar, toppar och annat affallsvirke, men ej löf, näfver eller bark.

5 §.

Virke, som användes för egendomens eller därmed sambrukad fastighets behof af byggnads-, slöjd- och stängselvirke samt bränsle, vare ej föremål för taxering, ej heller sådant virke, som användes för fullgörande af i lag eller eljest föreskrifven byggnads- och underhållsskyldighet eller som från allmän skog på grund af särskild föreskrift afgiftsfritt utlämnas.

6 §.

1 mom. Har skog sålts å rot eller upplåtits till afverkning, skall försäljningssumman vid taxeringen upptagas såsom värdet å rot af den sålda eller till afverkning upplåtna skogen.

Likaledes skall försäljningssumman, efter afdrag enligt 7 §, upptagas såsom värdet å rot för virke, som i oförädladt skick sålts att levereras i afverkningsorten.

I alla andra fall skall virkets värde å rot uppskattas med ledning af de vid tiden för afverkningen gällande pris för oförädladt virke å närmast belägna vattendrag eller annan plats, där virkespris sätts eller eljest bestämda pris å virke betalas.

2 mom. Har vid försäljning eller upplåtelse, som i 1 mom. sägs, träffats särskildt förbehåll, eller föreligger annan omständighet, som kan antagas hafva öfvat inflytande på försäljningssummans storlek, skall vid taxeringen behörig hänsyn därtill tagas.

7 §.

Vid taxering till skogsaccis vare afdrag ej medgifvet för skogsvårds- och därmed jämförliga kostnader eller för köpeskilling, som ägare eller innehafvare af fast egendom eller innehafvare af upplåten afverkningsrätt erlagt vid förvärf af egendom eller afverkningsrätten.

I fall, som i 6 § 1 mom. andra stycket sägs, må afdrag ske för kostnaden för virkets fällande och tillredning, äfvensom för den kostnad, säljaren må hafva fått vidkännas för virkets framforslande till den plats, där detsamma af köparen mottagits.

8 § = 8 § i propositionen.

3 kap.

Om uppgifter till ledning vid taxering m. m.

9 §.

Skyldighet att på heder och samvete afgifva *deklaration* till ledning vid taxering till skogsaccis åligger enhvar för skog, som han under nästföregående år sålt eller annorledes afhändt sig å rot eller ock upplåtit till afverkning, så ock för virke, som han under samma tid afverkat, där ej virket blifvit användt för ändamål, som i 5 § omförmäles, eller blifvit för användning till sådant ändamål upplagdt.

Virke, som i 4 § 2 mom. afses, skall ock i deklarationen upptagas.

10 §.

Deklaration skall innehålla:

a) i fråga om skog, som sålts å rot eller upplåtits till afverkning:
uppgift om skogens beteckning och läge, hvad som försålts eller upplåtits, köparens namn och försäljningssumman samt huruvida och i sådant fall hvilka särskilda förbehåll eller andra omständigheter öfvat inflytande på försäljningssummans storlek;

b) i fråga om virke, som i oförädladt skick sålts att levereras i afverkningsorten:

uppgift om den plats, där virket af köparen mottagits, köparens namn, mängden af det försålda virket samt om försäljningssumman jämte enahanda upplysning om särskilda förbehåll och dylikt, som under a) sägs; samt

c) i öfriga fall:

uppgift om tiden för afverkningen, afverkningsplatsen samt, hvad angår timmer, stycketal och kubikmassa i fast mått, och, beträffande öfriga virkesslag, kubikmassa i fast eller löst mått; dock att hvad angår flottgods stycketal tillika alltid skall uppgifvas.

Möter i särskildt fall svårighet att uppgifva kubikmassan, må deklarationen i stället upptaga stycketal och dimensioner, dock vare sådant ej medgifvet den, som yrkesmässigt drifver trävarurörelse.

11 §.

Den, som kolat virke, må, om han hellre vill, i sin deklaration angifva, i stället för kubikmassa kolvirke, mängden af de kol, som vid kolningen erhållits. Hvad sålunda är sagdt, gäller dock ej beträffande kolvirke, som å vattendrag eller eljest förts från skog, där afverkningen skett, för att annorstädes kolas.

12 §.

Utgift, för hvilken afdrag är enligt 7 § medgifven, bör till beloppet i deklarationen uppgifvas.

Har accispiktig verkställt afverkning eller forsling med eget folk och egna dragare, bör likaledes vid deklarationen fogas upplysning om sådana förhållanden, som äro af betydelse för taxeringen, såsom beträffande antalet dagsverken, hyggets beskaffenhet och längden af den väg, hvarå forsling skett.

Vid deklarationen må för öfrigt fogas alla upplysningar, som anses kunna tjäna till ledning vid taxeringen.

Stockholm den 16 februari 1909.

A. Åström.